

Tính “kinh tế” của tham nhũng và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam

Bùi Hoàng Ngọc⁽¹⁾

Ngày nhận bài: 04/8/2020 | Biên tập xong: 02/3/2021 | Duyệt đăng: 10/3/2021

TÓM TẮT: Người dân và những nhà kinh tế ở các nước đang phát triển thôi thúc nghiên cứu nguồn gốc và hệ lụy của tham nhũng bởi niềm tin rằng, giảm tham nhũng thì tăng trưởng kinh tế sẽ tốt hơn. Tuy nhiên, thực tiễn đã cho thấy rằng, tham nhũng có nhiều thành tố và chống tham nhũng chưa bao giờ là dễ dàng đối với cả quốc gia phát triển lẫn quốc gia mới nổi. Bài viết này đứng trên góc độ kinh tế (không phải góc độ người đề xuất pháp luật) để khảo lược các nghiên cứu trước đây nhằm cung cấp cái nhìn đa chiều về tham nhũng, nguồn gốc cũng như bài học phòng và chống tham nhũng được đánh giá là “tương đối thành công” ở một số quốc gia trên thế giới.

TỪ KHÓA: Tham nhũng, tính kinh tế, các nước đang phát triển.

Mã phân loại JEL: F62, F68, O40, O43.

1. Đặt vấn đề

Tham nhũng không phải vấn đề mới, nó xuất hiện, tồn tại, phát triển cùng với bình minh của nhân loại, và gắn bó “máu thịt” với quá trình tư hữu về tư liệu sản xuất (Mauro, 1995). Do ảnh hưởng tiêu cực đến xã hội, nên từ lâu tham nhũng đã trở thành chủ đề trọng tâm trong các nghiên cứu thực nghiệm của các nhà kinh tế và chính trị. Chống tham nhũng là một vấn đề được ưu tiên hàng đầu trong các chương trình vận động tranh cử, cải cách thể chế, đặc biệt là tại các quốc gia đang phát triển. Điều đáng lo ngại nhất không chỉ nằm ở những phúc lợi xã hội sẽ bị tổn thất do tham nhũng, mà nằm ở tính “lây lan” của nó. Bởi vì, chỉ cần buông lỏng quản lý nhà nước, hoặc cơ chế phát hiện và xử phạt không đủ sức răn đe thì tham nhũng có thể xuất hiện

tràn ngập mọi khía cạnh của đời sống kinh tế - xã hội (Rose-Ackerman, 2008).

Theo Tổ chức Minh bạch quốc tế (Transparency International), tham nhũng được định nghĩa “là việc các thành viên làm việc trong bộ máy quản lý nhà nước sử dụng những lợi thế về vị trí/quyền lực của họ để thu lợi cho cá nhân”. Xét dưới góc độ kinh tế, hành vi tìm kiếm lợi ích cho cá nhân được coi là hành động có tính “nguyên thủy” của con người. Theo lý thuyết Đánh giá nhận

⁽¹⁾ **Bùi Hoàng Ngọc** - Cơ sở 2 Trường Đại học Lao động Xã hội; 1018 Tô Ký, Tân Chánh Hiệp, Quận 12, Thành phố Hồ Chí Minh; **Email:** ngocbh@ldxh.edu.vn.